

اظهار نظر کارشناسی درباره:

«لایحه عضویت دولت جمهوری اسلامی ایران در مرکز آسیایی کاهش بلایا»

(اعاده شده از شورای نگهبان)

مقدمه

در موارد متعددی بلایای طبیعی دارای آثاری فرامرزی هستند یا اینکه مقابله با آنها، چه در قالب پیشگیری و چه در قالب کمک‌های انسان‌دوستانه پس از وقوع حوادث، مستلزم کمک‌های سایر دولت‌هاست. با وجود اینکه دولت‌ها به جهت تکالیف انسانی، روابط فیما بین، همکاری و کمک متقابل یا حتی به جهت وجه بین‌المللی در بلایایی طبیعی به کمک یکدیگر می‌شتابند، داشتن رابطه‌ای نظام‌مند برای الزام به کمک، همکاری، ارائه اطلاعات و تجارب و آموزش‌های متقابل می‌تواند به نتایج مطلوبی منجر شود. ۲۹ کشور آسیایی تاکنون به مرکز آسیایی کاهش بلایا در سال ۱۹۹۸ پیوسته‌اند، که از میان کشورهای همسایه ایران آذربایجان، ارمنستان، تاجیکستان، پاکستان به آن پیوسته‌اند. از دیگر کشورهای عضو این مرکز می‌توان به چین، ژاپن، مالزی، اندونزی، روسیه، کره جنوبی، قزاقستان، قرقیزستان، سنگاپور، تایلند و... اشاره کرد.

ایرادات شورای محترم نگهبان و طرق رفع آنها

شورای محترم نگهبان ایرادات را در سه بند مطرح کرد:

۱. ایراد اول شورای نگهبان به بحث پرداخت کمک براساس اساسنامه مرکز می‌پردازد. شورا بیان می‌دارد که پرداخت کمک در هر مورد باید مطابق اصل هشتم قانون اساسی به تصویب مجلس شورای اسلامی برسد و متن ماده واحده از این جهت مغایر اصل مذکور می‌باشد.

رفع ایراد شورا: باید توجه داشت که در لایحه ارائه شده از سوی دولت عنوان «و یا کمک» در متن ماده واحده وجود داشته است که کمیسیون محترم امنیت ملی و سیاست خارجی با در نظر داشتن مسئله نسبت به حذف عبارت «و یا کمک» اقدام کرد و در ماده واحده مصوب مجلس این عنوان وجود ندارد و تنها از حق عضویت صحبت شده است.

۲. ایراد دوم و سوم شورای محترم نگهبان که به حق مطرح گردیده ضرورت تصویب اساسنامه (ضمیمه ماده واحده) در مجلس محترم و ارائه اسنادی است که حاکی از تصویب مواد فوق‌الذکر باشد. ضروری است متن ماده واحده و متن کنوانسیون و ضمائم آن به صورت رسمی تنظیم و در انتهای آن مراتب تصویب در مجلس شورای اسلامی ذکر شود.

رفع ایراد شورا: متن اساسنامه مذکور بر این اساس توسط دولت ارائه شد و به تصویب کمیسیون

رسید.

علاوه بر موارد فوق، متن اساسنامه مورد نظر که عیناً به تصویب کمیسیون رسید، از حیث رعایت اصل هفتاد و هفتم قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران با ایراد مواجه است. هرچند در متن به نظر می‌رسد که قید شده باشد اصلاح اساسنامه پس از تصویب دوسوم کشورهای عضو امکانپذیر است و به نظر می‌رسد مطابق قاعده باید اثر آن را تنها ناظر به کشورهای تصویب‌کننده اصلاح دانست، اما با توجه به ماهیت اساسنامه‌ای سند مورد بحث، اعمال قاعده فوق‌الذکر برگرفته از ماده (۴۰) کنوانسیون حقوق معاهدات نسبت به سند مؤسس سازمانی بین‌المللی خالی از ایراد نیست. بر این اساس توصیه می‌شود جهت رفع هرگونه ابهام متن زیر به‌عنوان تبصره ماده واحده آورده شود:

تبصره «۱» - اصلاحات مذکور در ماده (۱۰) اساسنامه، با رعایت اصل هفتاد و هفتم قانون اساسی برای جمهوری اسلامی ایران لازم‌الاجرا خواهد شد.

نتیجه‌گیری

با توجه به ایراد موضوع اصل هفتاد و هفتم قانون اساسی و با توجه به اینکه متن اساسنامه قبل از این به تصویب مجلس نرسیده است و بر همین اساس شورای محترم نگهبان نیز اظهار نظر در خصوص آن را پس از تصویب متن توسط مجلس امکانپذیر می‌داند، لازم است ایرادات دیگر متن اساسنامه توسط مجلس بررسی و رفع گردد. لذا ضرورت دارد مجلس محترم رعایت اصل هفتاد و هفتم قانون اساسی را در تصویب لایحه مورد توجه قرار دهد.